

ГАВРИШ Марія

Хмельницький національний університет

<https://orcid.org/0000-0001-7851-1669>e-mail: g_m_m@ukr.net**КОВАЛЬ Таїсія**

Хмельницький національний університет

<https://orcid.org/0000-0002-5671-7102>e-mail: tayakoval18@gmail.com**ФОРМУВАННЯ СОЦІОЛІНГВІСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ “КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ І ДІЛОВЕ СПІЛКУВАННЯ”**

У статті обґрунтовано важливість урахування соціолінгвістичної складової комунікативної компетентності в освітньому процесі підготовки здобувачів освіти. Особливу увагу приділено історико-лінгвістичному компоненту вивчення української мови, який відіграє важливу роль у розвитку мовознавчої, історичної та політичної обізнаності здобувачів освіти, допомагає усвідомити еволюцію рідної мови, її форми існування та значення в суспільстві, сприяє формуванню української ідентичності, збереженню історичної пам'яті й вихованню розуміння необхідності захисту та розвитку української мови. Автори статті пропонують шляхи інтеграції лінгвоісторичного аспекту, зокрема питання лінгвоциду, у робочу програму освітнього компоненту “Культура мовлення і ділове спілкування”.

Ключові слова: соціолінгвістична компетентність, історико-лінгвістичний компонент, професійне мовлення, мовна ситуація, державна мова, мовна свідомість, лінгвоцид, історія мови.

[https://doi.org/10.31891/pcs.2025.1\(1\).64](https://doi.org/10.31891/pcs.2025.1(1).64)

1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Соціокультурні та політичні виклики, спричинені російсько-українською війною, посилили вимоги до знань, умінь, навичок і компетентностей здобувачів освіти під час їхньої професійної підготовки. Дослідники, які вивчають професійну компетентність спеціалістів різних галузей, одноставно визнають, що її невід'ємним елементом є соціолінгвістична компетентність.

2. АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Традиційно соціолінгвістичну компетентність як складову професійної підготовки спеціалістів розглядали у контексті комунікативної компетентності. Формуванню соціолінгвістичної компетентності у здобувачів, яка, за твердженням провідних педагогів, відіграє важливу роль у захисті національної безпеки держави, присвячено дослідження Г. Мацюк [1; 2], Л. Струганець та А. Чучвари [3]. Філологи-педагоги, зокрема О. Горошкіна [4] та Л. Довбня [5], підкреслюють беззаперечну

освітню цінність вивчення історико-лінгвістичних фактів рідної мови. Соціолінгвістичні аспекти функціонування української мови, зокрема в радянській шкільній системі, детально розглянуті в праці під загальною редакцією Л. Масенко [6]. Т. Видайчук акцентує увагу на необхідності глибшого опрацювання історії української мови та фактів лінгвоциду в освітньому процесі, пропонуючи відповідні методичні підходи [7; 8]. Недостатня інтеграція цих аспектів в освітній процес є серйозним викликом для української лінгводидактики та залишається надзвичайно актуальною проблемою.

3. ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є обґрунтування доцільності виділення історико-лінгвістичного компоненту соціолінгвістичної компетентності здобувачів освіти.

Завдання статті — розкрити сутнісні ознаки історико-лінгвістичного компоненту соціолінгвістичної компетентності, з'ясувати тенденції її формування та поглиблення (у рамках освітньої компоненти «Культура мовлення і ділове спілкування»).

Ілюстративний матеріал для аналізу становлять освітні програми спеціальностей 022. Дизайн та 162. Хімічні технології та інженерія Хмельницького національного університету, робочі програми освітньої компоненти «Культура мовлення і ділове спілкування». Теоретичне підґрунтя – праці з лінгводидактики, лінгвістичні дослідження про мову і суспільство, загальнодержавні документи, в яких розкриваються питання забезпечення всебічного розвитку і функціонування державної мови в усіх сферах суспільного життя та мовної освіти.

4. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБґРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Сьогодні особливого значення набуває розгляд професійної мовної особистості як глибоко національного феномена, що сприяє формуванню у здобувачів освіти таких важливих якостей, як мовна стійкість і відповідальність.

З 2015 року в Україні вперше на офіційному рівні було визнано загрози, що стосуються гуманітарного аспекту національної безпеки: «інформаційно-психологічна війна, приниження української мови і культури, фальшування української історії, формування російськими засобами масової комунікації альтернативної до дійсності викривленої інформаційної картини світу» [9]. Сьогодні перед вищою освітою стоїть завдання підготовки фахівців, здатних протистояти цій загрози.

Як зазначає відома українська соціолінгвістка Г. Мацюк, у межах набуття соціолінгвістичної компетентності здобувачі освіти мають опанувати такі поняття: «мовна політика», «мовне законодавство», «мовна ситуація», «ідентичність», «мовна практика», «ставлення до мови», «державна мова», «мова

меншини», «мова корінного народу» та ін., розкриваючи корелятивну взаємодію мова — вік/стать/територія проживання/соціогрупа/держава/політика/ідеологія/ідентичність/пропаганда/війна/національна безпека [1, с. 78].

Вивчення періодів утисків, заборон і боротьби за існування української мови допомагає усвідомити її історичну значущість. Наголос на пережитий українською мовою лінгвоцид сприяє формуванню відповідальності за її збереження, що, своєю чергою, є основою національної ідентичності та патріотичного виховання.

Звісно, що історико-лінгвістичний компонент соціолінгвістичної компетентності має формуватися ще у шкільні роки, але, на жаль, проаналізувавши шкільні підручники з української мови [10], можемо зробити висновок, що у них тема лінгвоциду не висвітлюється повною мірою. Звісно, на уроках української літератури та історії України старшокласники вивчають період українізації та «Розстріляного відродження», але мовна ситуація українців залишається поза увагою навчальних програм і підручників з української мови.

Погоджуємося із думкою Т. Видайчук, яка «задня досягнення максимальних освітніх успіхів під час висвітлення важливих аспектів історії української мови для формування об'єктивних і доволі конкретних знань» [7], пропонує увести у програму з української мови історико-лінгвістичні змістові компоненти. Подаємо перлік цих історико-лінгвістичних компонентів та теми у робочій програмі дисципліни «Культура мовлення і ділове спілкування», які забезпечують їх висвітлення.

1. Жива розмовна українська мова та літературна українська мова (формування знань про праслов'янські витоки живомовної української традиції та становлення писемної літературної мови з прийняттям Київською Руссю християнства, уявлення уявлень про давні форми існування мови: первісну – усну та пізнішу, похідну – писемну).	Тема 1. Державна мова — мова професійного спілкування Тема 2. Стильові різновиди української мови
2. Періодизація розвитку літературної мови (формування знань про давність нашої писемної традиції, яка постала задовго до творчості Івана Котляревського та Тараса Шевченка).	Тема 1. Державна мова — мова професійного спілкування

3. Пам'ятки української писемності (розгляд писемної традиції на прикладі текстів різних жанрів та стилів).	Тема 1. Державна мова — мова професійного спілкування Тема 2. Сильові різновиди української мови Тема 3. Офіційно-діловий стиль. Письмове ділове професійне спілкування.
4. Етнімі (етнічні назви) Русь та Україна (формування самоідентифікації та самосвідомості українців упродовж віків через аналіз державних найменувань; усвідомлення особливостей використання цих назв державами-сусідами).	Тема 5. Лексична норма як компонент формування мовної компетенції. Українська термінологія у професійному спілкуванні
5. Українська мова на мовній карті світу (формування престижу української мови у користувачів).	Тема 1. Державна мова — мова професійного спілкування
6. Про факти лінгвоциду української мови та утисків українців (формування історичної пам'яті засобами мовної історії).	Тема 1. Державна мова — мова професійного спілкування Тема 2. Сильові різновиди української мови Тема 3. Офіційно-діловий стиль. Письмове ділове професійне спілкування.
7. Про статус державної мови в Україні (формування уявлення про правовий статус української мови як обов'язкового засобу спілкування у публічних сферах суспільного життя держави)	Тема 1. Державна мова — мова професійного спілкування Тема 3. Офіційно-діловий стиль. Письмове ділове

Пропонуємо здобувачам освіти завдання для самостійної роботи, які передбачають дослідження компоненту «Про факти лінгвоциду української мови та утисків українців (формування історичної пам'яті засобами мовної історії)».

1. Перегляд документальних та художніх фільмів

«Соловей співає. Доки голос має» (2019). Творці документального фільму «Соловей співає» намагаються зруйнувати міфи, які існують у нашому інформаційному просторі та «які століттями насаджувалися як єдина істина щодо меж, сфер носіїв української мови».

Творці картини не ставили перед собою завдання загострити конфліктну ситуацію, навпаки – прагнули привернути ще більшу увагу до правдивої, перевіреної, інформації щодо мовного питання. (https://www.youtube.com/watch?v=rDErlyEQFGM&ab_channel=

«Заборонений» (2019) — український художній повнометражний фільм, який на широкому тлі боротьби українських дисидентів кінця 1960-х — початку 1980-х років розповідає про життя і загадкову смерть відомого поета-шістдесятника, правозахисника та мовознавця Героя України — Василя Стуса. (https://www.youtube.com/watch?v=wC_oImXATzc&ab_channel=MrUkraine).

«Будинок Слово» (2024) — це історія про письменників та поетів «Розстріляного

відродження». У 20-х роках ХХ століття за наказом Сталіна у Харкові збудували будинок, який згодом отримав назву «Будинок Слово». Тут під одним дахом зібрали найкращих представників української літератури, аби змусити працювати на благо радянської системи. Більшість з них ця система потім вбила. Ці трагічні події є яскравим прикладом масових репресій інтелігенції, зокрема представників української культури та мистецтва, які мали місце в період сталінського терору 1930-х років. (Фільм «Будинок «Слово». Що правда, а що вигадка. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cn0rny48zjjo>).

2. Знайомство із соціальними проєктами про лінгвоцид

А. Інтерактивний меморіал «Лінгвоцид»

«Лінгвоцид» — інтерактивний меморіал русифікації в Україні. Створений у 2022 році під час російсько-української війни освітянкою Валентиною Мерзиевською, яка дослідила всі етапи заборон та утисків української мови, розбивши імперські та радянські міфи. Меморіал «Лінгвоцид» покликаний показати людям розмах культурної колонізаційної політики, ненав'язливо вплітаючи історичний наратив у буденне життя. Відвідувачі меморіалу самі мають дійти висновку, чому так «істаріческі слажилось», що в Україні багато російськомовного населення. (

Інтерактивний меморіал «Лінгвоцид»: корисний для уроків історії України
<https://nus.org.ua/news/interaktyvnyj-memorial-lingvotsyd-korysnyj-dlya-urokiv-istoriyi-ukrayiny/>.

Меморіал складається із серії графічних табличок, розміщених поруч у центрі Києва, і мобільного застосунку, який пов'язує їх між собою. Таблички розташовані поблизу місць щоденного життя й ілюструють утиски української мови, пов'язані з ними — заборони українських шкіл, книжок, богослужінь тощо. Щоб дізнатися більше — потрібно встановити на смартфон застосунок «Лінгвоцид» з App Store чи Google play].

Б. Проєкт Уповноваженого із захисту державної мови «СТОП ЛІНГВОЦИД»

Громадян України просять повідомляти про акти лінгвоциду української мови (будь-які дії окупантів або їх посіпак — колаборантів, спрямовані на дискримінацію чи репресії проти українців за мовною ознакою, примусове витіснення української мови з публічного простору та суспільного вжитку, заміна її російською) на електронну пошту: stoplinguacide@gmail.com

Детальне документування актів лінгвоциду української мови матиме важливе значення для організації юридичного переслідування злочинців та притягнення їх до відповідальності. (Стоп лінгвоцид. <https://mova-ombudsman.gov.ua/stop-lingvocid>).

В. Виставковий проєкт «Мововбивство – складова рашизму»

У проєкті «Мововбивство – складова рашизму» акцентовано увагу на долях, зокрема, ерудита і поліглота Агатангела Кримського, який знав понад 60 мов; автора поезії, що стала Гімном України Павла Чубинського; Ігоря Білозіра, Юрія Поправки, Володимира Вакулєнка, Олекси Гірника, Олени Курило, Олекси Синявського, Ольги Андрієвської. Що вони робили такого, що стали оборонцями української мови? (<https://mega.nz/folder/tm0yGJAR#TuznwAbn7aYA4C1ZqIMY-A>)

3. Аналіз авторського ютюб-відео про лінгвоцид

Пропонуємо здобувачам освіти проаналізувати низку відео, які розміщені в ютюбі:

Боротьба за українську мову: проєкт «Лінгвоцид»

https://www.youtube.com/watch?v=qMJR_ohuQWs&ab_channel=

ЗАБОРОНИ Української мови з XVII ст. Лінгвоцид української мови, Шизоґлосія. Перша частина

https://www.youtube.com/watch?v=ObkNiPOQSPs&ab_channel=

Знищення української мови || Лінгвоцид. Пояснюємо

https://www.youtube.com/watch?v=sN1YzGm5L4s&ab_channel=EducationalCenterforHumanRightsinLviv

«Лінгвоцид української мови: право на вбивство»

https://www.youtube.com/watch?v=DfI86gcmVc&ab_channel=

Лінгвоцид. Частина 1. Чи є пам'ятник українській мові?

https://www.youtube.com/watch?v=OIXy3p1w4HE&ab_channel=

Лінгвоцид. Частина 3. Зміни в іменах.

https://www.youtube.com/watch?v=K6CFiq6Ytro&ab_channel=

Лінгвоцид – як СРСР знищував українську мову | ФАЙНО

https://www.youtube.com/watch?v=HPydzKjIL6c&ab_channel=

Лінгвоцид. Як українську мову змушували заМОВкнути

https://www.youtube.com/watch?v=u6iJ2XVm92g&ab_channel=

ПРО НИХ МАЄ ЗНАТИ КОЖЕН! Українські мовознавці!
https://www.youtube.com/watch?v=H4VdfhpIKLs&ab_channel=

Російський вплив на українську мову в 1933 році: історія ...

<https://www.tiktok.com/@krapka.krapka/video/7359105328560098565>

«Спочатку їм відбирає мову»: Лінгвоцид української мови | Павло Гриценко

https://www.youtube.com/watch?v=bYMdB5xh7c8&ab_channel=skrypin.ua

Українська мова: правда про російський лінгвоцид

https://www.youtube.com/watch?v=o5_MAnefYkA&ab_channel=

4. Проєктна робота

«Мовні біографії Героїв, які загинули за рідну мову». Здобувачам пропонується підготувати проєкт про одного із захисників української мови: Володимира Івасюка, Ігоря Білозіра, Олексу Гірника, Юрія Поправка,

Василя Стуса, Ірину Фаріон, Дем'яна Ганула та інших.

Креативні проєкти: Написання есе, створення презентацій або відеороликів на тему «Моя мова – моя сила».

Тематичні виставки: Організація в закладі освіти виставок, присвячених історії української мови, із використанням текстів, ілюстрацій, карт і архівних документів.

5. Інтерактивні підходи

Рольові ігри: Симуляція обговорень уявного парламенту про захист української мови в історичних умовах (наприклад, у добу Валуєвського циркуляру, у 1921 році, у 1933 році).

Мовні квести: інтерактивні завдання, пов'язані з пошуком інформації про певні історичні події чи видатних мовознавців.

5. ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ

ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

Історико-лінгвістичний аспект вивчення української мови відіграє важливу роль у розвитку не лише мовної компетентності, а й національної самосвідомості здобувачів освіти. Інтеграція лінгвоісторичного компонента в освітній процес може здійснюватися через проведення екскурсій (як реальних, так і віртуальних) до музеїв, бібліотек та наукових установ, перегляд документальних і художніх фільмів, організацію уроків-дискусій, лекторіїв, аналіз текстів тощо.

Перспективним напрямом подальших наукових досліджень у сфері розвитку соціолінгвістичної компетентності здобувачів освіти є вивчення та впровадження інноваційних методів і технологій навчання, спрямованих на вдосконалення їхніх професійних комунікативних навичок.

Література

1. Мацюк Г. Дисципліни соціолінгвістики як реалізація безпекового виміру гуманітарної освіти: досвід Львівського національного університету імені Івана Франка. *Соціолінгвістичне знання як засіб формування нової культури безпеки: Україна і світ*. Матеріали міжнародної конференції (Львів, 22-23 листопада 2018 року) / За ред. Галини Мацюк. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2018. С. 77-79.
2. Мацюк Галина. Безпековий вимір сучасної освіти і нові вимоги до змісту мовознавчих дисциплін на філологічних факультетах закладів вищої освіти. *Стратегічні напрями розвитку сучасної лінгводидактики: монографія* / за ред. Е. Палихати, О. Петришиної. Тернопіль: Підручники і посібники, 2021. С. 68–76.
3. Струганець Л., Чучвара А. Лінгводидактичний аспект формування соціолінгвістичної компетентності філолога. *Соціолінгвістика: Інтеграційний напрям досліджень. Навчальна дисципліна: монографія* / за ред. Галини Мацюк. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2021. С. 191-202.
4. Горошкіна О. Підручник як засіб формування соціокультурної компетенції учнів. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. (22). Ч II. С. 183–189.
5. Довбня Л. Е. Історія української мовознавчої думки в педагогічній системі підготовки вчителя-філолога. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*. (28), С. 89–94.
6. Масенко Л. Мовна політика в УРСР: історія лінгвоциду. *Українська мова у XX сторіччі: історія лінгвоциду*: [документи і матеріали / ред. Л. Масенко]. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія». С. 5–37.
7. Видайчук Т. Л. Аспекти історії української мови як засіб формування національної ідентичності та історичної пам'яті. Вилучено з: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/597/559>
8. Видайчук Т. Л. Історія української мови у вимірах освітнього процесу початку ХХ століття. *Мова: класичне – модерне – постмодерне*. (7). С. 50 – 67.
9. Стратегія національної безпеки України. URL: <https://mva.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/rishennyarnbou-vid-26052015-2872015-pro-strategiyu-natsionalnoi-bezpekiukraini.pdf> (дата звернення: 04.10.2023).
10. Гавриш М., Коваль Т. Висвітлення історії лінгвоциду у шкільному курсі української мови. *Sectoral research XXI: characteristics and features: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the IX International Scientific and Theoretical Conference*, December 20, 2024. Chicago, USA: International Center of Scientific Research. С.115-124.

References

1. Macjuk Gh. Dyscypliny sociolinghivistyky jak realizacija bezpekovogho vymiru ghumanitarnoji osvity: dosvid Ljvivskjogho nacionaljnogho universytetu imeni Ivana Franka. *Sociolinghivistyczne znannja jak zasib formuvannja novoji kuljтуры bezpeky: Ukraijina i svit*. Materialy mizhnarodnoji konferenciji (Ljviv, 22-23 lystopada 2018 roku) / Za red. Ghalyny Macjuk. Ljviv: LNU im. I. Franka, 2018. S. 77-79.
2. Macjuk Ghalyna. Bezpekovyj vymir suchasnoji osvity i novi vymoghy do zmistu movoznavchykh dyscyplin na filologhichnykh fakuljtetakh zakladiv vyshhoji osvity. *Strateghichni naprjamy rozvytku suchasnoji linghvodydaktyky: monoghrafija* / za red E. Palykhaty, O. Petryshynoji. Ternopilj: Pidruchnyky i posibnyky, 2021. S. 68–76.

3. Strughanecj L., Chuchvara A. Linghvodydaktychnyj aspekt formuvannja sociolingvistychnoji kompetentnosti filologha. Sociolingvistyka: Intehracijnyj naprjam doslidzhenj. Navchaljna dyscyplina : monohrafija / za red. Ghalyny Macjuk. Ljviv : LNU imeni Ivana Franka, 2021. S. 191-202.
4. Ghoroshkina O. Pidručnyk jak zasib formuvannja sociokulturnoji kompetenciji uchniv. Visnyk Lughansjkogho nacionaljnogho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. (22). Ch II. S. 183–189.
5. Dovbnja L. E. Istorija ukrajinskoji movoznavchoji dumky v pedagoghichnij systemi pidghotovky vchytelja-filologha. Ghumanitarnyj visnyk DVNZ «Perejaslav-Khmeljnyckyj derzhavnyj pedagoghichnyj universytet imeni Ghryghorija Skovorody». (28), S. 89–94.
6. Masenko L. Movna polityka v URSR: istorija linghvocydu. Ukrajinsjka mova u KhKh storichchi: istorija linghvocytu: [dokumenty i materialy / red. L. Masenko]. Kyjiv: Vyd. dim «Kyjevo-Moghyljansjka akademija». S. 5–37.
7. Vydajchuk T. L. Aspekty istoriji ukrajinskoji movy jak zasib formuvannja nacionaljnoji identychnosti ta istorychnoji pam'jati. Vylucheno z: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/597/559>
8. Vydajchuk T. L. Istorija ukrajinskoji movy u vymirakh osvittjnogho procesu pochatku KhKh stolittja. Mova: klasyčne – moderne – postmoderne. (7). S. 50 – 67.
9. Strateghija nacionaljnoji bezpeky Ukrainy. URL : <https://mva.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/rishennyarnbou-vid-26052015-2872015-pro-strategiyu-natsionalnoi-bezpekiukraini.pdf> (data zvernennja: 04.10.2023).
10. Ghavrysh M., Kovalj T. Vysvitlenja istoriji linghvocydu u shkylnomu kursu ukrajinskoji movy. Sectoral research XXI: characteristics and features: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the IX International Scientific and Theoretical Conference, December 20, 2024. Chicago, USA: International Center of Scientific Research. S.115-124.

Abstract

GAVRYSH Mariia, KOVAL Taisiia
Khmelnyskyi National University

FORMATION OF SOCIOLINGUISTIC COMPETENCE IN STUDENTS IN THE PROCESS OF STUDYING THE DISCIPLINE "SPEECH CULTURE AND BUSINESS COMMUNICATION"

This article substantiates the importance of considering the sociolinguistic component of communicative competence in the educational process of student training. Special attention is given to the historical and linguistic component of studying the Ukrainian language, which plays a crucial role in developing students' linguistic, historical, and political awareness. It helps them comprehend the evolution of their native language, its forms of existence, and its significance in society, contributing to the formation of Ukrainian identity, the preservation of historical memory, and the cultivation of an understanding of the necessity to protect and develop the Ukrainian language.

The authors of the article propose ways to integrate the historical and linguistic aspect, particularly the issue of linguicide, into the curriculum of the educational component "Speech Culture and Business Communication." They present a list of historical and linguistic components and topics within the course syllabus that ensure their coverage.

The article provides a list of individual tasks for students aimed at researching the historical and linguistic component "On the Facts of Linguicide of the Ukrainian Language and Oppression of Ukrainians (Formation of Historical Memory Through Language History)." These tasks include watching documentary and feature films, familiarizing themselves with social projects on linguicide, analyzing author-created YouTube videos about linguicide, engaging in project work, and applying interactive approaches.

The historical and linguistic component of studying the Ukrainian language significantly influences the development of both linguistic competence and national consciousness among students.

Keywords: sociolinguistic competence, historical-linguistic component, professional speech, language situation, state language, linguistic consciousness, linguicide, language history.

Стаття надійшла до редакції 18.02.2025 р.